

Előfizetési feltételek:

Szétküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy hóra 40 kr.
 Negyedévre 1 frt — kr.
 Félévre 2 frt — kr.
 Egész évre 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
 takarékpénztári épület), hova a hirdete-
 sek és az előfizetés-díjak küldendők.
 Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI

ÉRTESÍTŐ

Hirdetések díja:

6 hasábos petitorért egyszer . . . 6 kr.
 Háromszor és többször 4 kr.
 Nyiltér 4 hasábos petitorért . . . 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és
 nyiltéért 30 kr.
 Reklamok soranként 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
 takarékpénztári épület).
 Kéziratok vissza nem küldetnek.

TARSADALMI HETILAP.

Táviratok.

A kereskedelmi kongresszus.

Budapest, jun. 14. (A „H. É.” ered. táv.)
 A kereskedelmi kongresszus tagjai ma esti 8 óra-
 kor is merkedő estét tartanak az István
 herceg szálló I. emeleti dísztermében. Az estén
 a kongresszusi tagokon kívül jelen lesznek a
 kormány megbízottjai és a fővárosi és vidéki
 szaktestületek küldöttjei is. A holnapi program
 egyik számát dr. Sarkadi Lajos nagyváradi ka-
 marai titkár tölti be mint előadó. Arról fog ér-
 tekezni, hogy a hiteltörvénykezés terén minő re-
 formok létesítése mutatkozik kívánatosnak?

A kiállításból.

Budapest, jun. 14. (A „H. É.” ered. táv.)
 Ő felsége, ki már három ízben látogatta meg a
 kiállítást annak megnyitása óta, ma délnben is-
 mét kijött, és ezuttal két nagy csoport fejlődése
 iránt tanúsított nagy érdeklődést. A királyon
 kívül még Frigyes és Izabella kir. hercegek és
 Luitpold (Lajos) bajor kir. herceg jártak ma a
 kiállításon, melyben — vasárnap lévén — óriási
 közönség hullámozott. A drágaságról szóló
 hírek valótlanok.

Jules Simon temetése.

Budapest, június 14. (A „H. É.” eredeti
 távirata.) A nagy francia tudóst, a kinek ha-
 láláról és kiváló érdemeiről pár nap előtt a lapok
 megemlékeztek, tegnap temették el Párisban, az
 állam költségén a legnagyobb fényvel, a hiva-
 vatalos, diplomáciai, politikai és tudományos
 körök óriási részvétele mellett. Faure elnök
 nem jelent meg személyesen, de az összes minisz-
 terek ott voltak. A diplomaták közt a legelső
 egyike volt Müpster gróf német nagykövet, a
 ki után két inas remek koszorút hozott, melyet
 Vilmos német császár helyzetetett az
 elhunyt koporsójára. A sírnál Meline minisz-
 terelnök tartott beszédet, Jules Simon politikai
 érdemeit méltatva a köztársaság megalapítása
 körül. Beszéltek még a tudományos egyesületek
 és intézetek képviselői is.

A pestis megakadályozása.

Odessza, június 14. (A „H. É.” ered. táv.)
 Tiflisből érkező jelentések szerint a hadtest-
 parancsnokságot császári rendelettel utasították,
 hogy a török határt különösen szemmel tartsa
 és hogy mindenkit visszautasítsanak, a ki rendes
 utlevéllel nem tudja magát igazolni. Ez intézke-
 dés egyrészt az örmény emigránsok ellen irányul,
 másrészt pedig a kurdoknál kiütött pestis meg-
 akadályozását célozza.

Bolgár vendégek Budapesten.

Budapest, június 14. (A „H. É.” eredeti
 távirata.) A szisztójevi kereskedelmi iskola III.
 tanfolyamának hallgatói a legközelebbi napokban
 Popov igazgató vezetése mellett 10 napra terjedő
 kirándulást tesznek Budapestre. Itt tartózkodásuk
 idején megnézik a kiállítást és a nagyobb ipari
 és kereskedelmi telepeket is.

Az elmozdított metropolita.

Bukarest, június 14. (A „H. É.” eredeti
 táv.) Az elmozdított metropolitának a királyhoz
 intézett kérvényére a király elrendelte, hogy a
 metropolitát tartózkodása helyén minden kénye-
 lemmel ellássák.

HIREK.

*** Nagyváradiak a királylövészetben.**

Tegnap, vasárnap reggel táviratot kaptunk Buda-
 pestről, melyből Mezey Mihály és ifj. Tóth Fer-
 encz dicsőségéről értesülünk. A szombati király-
 lövészetben ugyanis mind a ketten két-két érmet
 nyertek és Mezey ezen felül még egy ezüst
 serleget is kapott a versenyen. A nagyváradiak
 itt is kitétek magukért.

*** Előléptetés.** A közoktatásügyi miniszter

Madaras Elek és Szombathy István hely-
 beli reáliskolai tanárokat a VIII. fizetési osztályba
 nevezte ki.

*** A kolozsvári nemzeti színház inten-
 dánása Nagyváradon.**

Gyarmathy Miklós, a kolozsvári nemzeti színház intendánusa vasár-
 nap délelőtt érkezett városunkba, hogy az itt
 működő színházintézetet, különösen annak főrés-
 zenben új tagjait megismerje. Tizenkét órákor gyü-
 lekezett a társulat a színpadon, mire megjelent
 az intendáns Kápolnay főpénztárnok kíséretében,
 ki a beteg igazgató helyett szép szavakban üd-
 vözölte és bemutatatta neki a társulatot. Ezután
 Janovics intézett hozzá beszédet, kérve őt,
 hogy a társulat új tagjait vegye pártfogásába.
 Ok a maguk részéről ígérik, hogy minden lehe-
 tőt elkövetnek a kolozsvári nemzeti színház régi
 jó hírnevének főtartására. Gyarmathy Mik-
 lós szívvel-érvel felelt az üdvözlő beszédre. Azon
 reményének adott kifejezést, hogy a társulat régi
 elismert bajnokaival a most szerződötett fiatal
 generációval, kik bizonyára mintaképül veszik
 a régieket, meg fognak felelni annak a várako-
 zásnak, a melyet a színművészet barátai a szin-
 ház régi jó hírnevéhez fűznek. Megvan győződve
 hogy őt ebben a társulat minden tagja támogatni
 fogja. Lelkes éljennel fogadták az intendáns szav-
 ait. „Legyenek hozzám bizalommal tekintsenek
 barátjúnak” így végezte beszédét, Gyarmathy pár
 napig városunkban fog időzni, hogy a társulat
 színpadi képességét is megismerje.

*** Hamis egyforintosok Nagyváradon.**

Tegnap több hamis, olomból készült egyforintosokat
 hozott forgalomba egy cigányasszony. Mielőtt letar-
 toztatták volna, megugrott. A hamisított pénz egy pól-
 dány a rendőrségnél van és pengésen kívül teljesen
 egyezik a valódival.

*** Átengedett terv.** A Nagyváradon épi-
 tendő városházra beérkezett pályamunkák közül
 azt, a melynek jellegje „Szent László I.” Jau-
 mann Benedek budapesti műépítész 1000 forintért
 a város tulajdonába átengedte.

*** Felolvasás Sarkadon.** Az itteni iparos

körben — írja levelezőnk — érdekes, a betegse-
 gélyező pénztárak ismertetéséről felolvasást tar-
 tott csütörtökön a „Nagyvárad kerületi beteg-
 tegélyező pénztár” titkára. Az iparosok és keres-
 kedők szép számban jelentek meg és zajosan
 megélejtették a felolvasót, aki egyuttal az orvos-
 választást is megejtette. Az orvosválasztás rend-
 kívül érdekes volt, mert az első szavazás alkalmá-
 val dr. Spitzer és dr. Berke egyenlő szá-
 vazatot kaptak a dr. Simon két szavazata el-
 lenében. A második szavazásnál 4 szótöbbséggel
 a dr. Spitzer neve került ki győztesen. Sere-
 Lajos főbíró kalapjából, a hova mint elnök a sza-
 vazatokat összegyűjtötte. Választás után a főbíró
 szép szavakban köszöntö meg a kerületi pénztár-
 nak és titkárnak a felolvasás által tanúsított
 figyelmet és kérte, hogy minél gyakrabban nyújt-
 sou a lakosságnak hasonló kellemes és tanulsá-
 gos szórakozást.

* **Esküvő.** Kleinfeld Sándor fiatal mar-
 gittai kereskedő f. hó 21-én délután tartja egy-
 bekelési ünnepélyét Selmovits Márton helybeli
 polgár kedves leányával: Malvinnal.

* **Uj vasut Nagyvárad határán ke-
 resztül.** A kereskedelmi miniszter egy tegnap
 érkezett leiratában tudatja Nagyvárad város kö-
 zönségével, hogy Frölich Albin szilágy-sarmasági
 lakos földbirtokosnak a Szalárdtól Szeghalmon át
 a bihari helyi érdekű vasutak Bihar-Püspöki ál-
 lomásáig tervezett helyi érdekű vasutvonalból
 Gyiresnél elágazólag Nagyvárad város területén
 át a m. kir. államasutak Nagyvárad állomásáig
 vezetendő keskeny vágányu, gőzmozdonyu helyi
 érdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt
 egy évre megadta. A miniszter erről oly felhívás-
 sal értesíti a városi hatóságot, hogy nevezett en-
 gedélyest, vagy megbízottjait e részben működése-
 iknél a netán szükséges hatósági támogatásban
 részesítse.

* **Nyugtatóvány.** 8 frt 45 kr, azaz nyolcz forint 45
 krról, mely összeget a „Hétfői Értesítő” című lap
 tekintetes szerkesztőjétől, a révi tűzkárosultak részére, há-
 lás köszönetünk nyilvánítása mellett, hogy felvetünk, el-
 ősmérjük s nyugtatjuk Réven, 1896. év június 15-én.
 Pakurár Pintye közs. bíró, Hollósy Gyula közs. zöl.

* **Uj anyakönyvvezető.** A körözs-szeg-
 apátii anyakönyvi kerületbe a m. kir. belügymi-
 niszter anyakönyvvezetővé Tokay Géza segéd-
 jegyzőt nevezte ki.

* **Elveszett tárcza.** Egy nagyváradi polgár
 az Aranyoldalon fekvő szőlőhegyen elvesztette sarga
 bőrtárczáját, melyben 50 forint és több értékes íro-
 mányok vannak. Felkéri a megtalálót, hogy szolgál-
 tassa be a „Hétfői Értesítő” Kiadóhivatalába (Kossuth-
 Lajos utca 19-20) ahol jutalomban részesül.

Legolcsóbb bevásárlási forrás egyedül
 a Neumann M. Sándor férfi és gyermek ruhák
 felöltök nagy raktára Nagy-Várad Bémer-tér Poy-
 nár házban van.

Hármas ünnep.

— A váradvelencei népkörben. —

A várad-velencei és váraljai népkörnek ne-
 gyedszázados története van, mely tanulságul szolgá-
 l arra, hogy a kör vezérférfiainak törekvését siker
 koronázta.

A tegnapi diszközgyűlés mig egyrészt apot-
 heosise volt a multnak, másrészt buzdításul szolgált
 a jövőndőre.

A diszközgyűlésen, mely dr. Moskovits
 József elnöklété alatt a kör szépen feldiszitett, az
 ez alkalommal felavatott helyiségében folyt le, a
 küldöttségileg meghívott Sal Ferencz kir. tan.

MITTEILER EDE

férfi szabó-üzlet

Olaszi, Fő-utca, Orsolya-Apácák bérháza.
 A legujabb nyári és őszi szöveteim már megérkeztek, előnyös bevásárlás
 folytán 30%-kal olcsóbb mint bárhol, mérték szerint a legujabb szabás
 szerint, Szöveteket méterenként gyári áron alól.

csos polgármesteren kívül nagyszámban voltak jelen a tagok és vendégek.

Dr. Moskovits József, a kör fiatal, rokonszenves elnöke hatásos megnyitójában üdvözölte a megjelenteket, s hangsúlyozta, hogy a diszközgyűléssel a kör háromszoros örömmünnetet ül.

Elsősorban a nagy nemzeti milleniumot, másodsorban a kör 25 éves jubileumát és végre az új helyiség felavatásának ünnepét, ugyanazért indítványozza, hogy a millenium emlékét is jegyzőkönyvileg örökítsék meg.

Az elnöki megnyitóra felharsogó éljenzés után Retek István indítványát fogadta el a közgyűlés és határozta, hogy a megnyitó beszédét szintén jegyzőkönyvbe vegyék. Majd Tóth Ferencz egyleti jegyző olvasta a múlt közgyűlés jegyzőkönyvét, mely után Szmetka György, az egylet legelső és legbuzgóbb tagja lépett az emelvényre; felolvasta emlékeit, a váradvelencei s váraljai népkör 25 éves történetéből. Igazán megráztó volt az ováció, melyben a tudományos, népszerű agg felolvasót részesítették, ki maga is sokszor könnyel szemében adta elő érdekes és szépen kidolgozott emlékiratát.

A zajosan megéljenzett felolvasás után dr. Kripka Henrik, fiatal jónövű ügyvéd méltatta átgondolt szavakkal Szmetka Györgynek a kör érdekében kifejtett áldásos működését, és indítványozta, hogy Szmetka felolvasása az egylet tagjai között leendő szétosztás végett kinyomatassék. Az indítványt élénk éljenzéssel elfogadták.

A műsor utolsó pontját Tóth Ferencz egyleti jegyző élvezetét nyújtó szavallata képezte. Abrányi Emil „Erős hit” című alkalmi költeményét szavalta el nagy hatással, érzésteljesen.

A közgyűlés végén dr. Moskovits József elnök szép szavak kíséretében Szmetka Györgynek, mint Istvánffy Istvánnak és Berger Dánielnek az egylet buzgó alapító tagjainak kifejtett működésük elismerésül átnyújtotta, illetőleg megküldötte a díszokleveleket.

Végül pedig köszönetet mondva a megjelenteknek, különösen pedig Sal Ferencz kir. tanácsos polgármesternek, a diszközgyűlést bezárta.

Este a kör helyiségeiben felolvasással, szavalattal és zene-számokkal egybekötött táncmulatság volt, melyről következőkben tudósítunk.

Az estély.

Rendkívül szépen sikerült hangverseny követte este 8 órakor a diszközgyűlést.

A csinosan díszített terem zsufolásig megtelt közönséggel és a jelvényes rendezőség minden lehető elkövetett arra nézve, hogy a vendégek a legkellemesebben szórakozzanak.

A program változatos és érdekes volt.

Szmetka György vezetése alatt a közönség énekelte a himnust, mely után a zenekedvelők egylete meglepő összhanggal játszotta a „Költő és Paraszt” nyitányt. Bajnóczi Valéria kisaszszony Szalóky Elek költeményét szavalta el zajos tapsvihart aratva.

Az estély legérdekesebb részét kétségtelenül a dr. Várady Zsigmond, Nagyvárad legnépszerűbb és szónoki képességéről is általánosan ismert ügyvédének szabad előadása képezte.

A zápor tapsokkal és éljenzésekkel kísért beszéd kivonata a következő:

Dr. Várady Zsigmond beszéde.

Az ünnepély ama jellegére tekintettel, hogy ez a népkör 25 éves fordulójával együtt a nemzet ezeréves fordulóját is ünnepli, felveti a kérdést, hogy melyik ama nemzeti sajátosság, amely által a nemzet türelő, sorscsapások és elvesző nemzetek közepett fennmaradt. E sajátosságot a nemzet alkalmazkodó képességében találja, melylyel a haladás eszméit nyugattól mindig átvette, ellenben a reakciós áramlatot rendszerint visszautasította, vagy legalább mérsékelte. Így felvette a kereszténységet, ami nélkül a nemcsak keresztény, hanem ajtatosan vallásos nyugati népek szemében állandó botránykő lett volna. Ellenben nem csatlakozott azokhoz a nyugati áramlatokhoz, melyek a vallásüldözést szolgálták. A nemzet sohasem mutatkozott hajlandónak vallás-kiirtásért háborút folytatni, sőt inkább fegyverrel kelt védelmére a vallászabadságnak, mikor azt kívülről jövő áramlatok, vagy a hatalom megtámadta. A hűbériség intézményéből is sok rokon vonást vett át a magyar s a nemesség nyugateurópai hatalma itt is megvolt, de egyik sem oly mérvben, mely a jobbságra nézve megajázó lett volna. A francia forradalom eszméit pedig, melyekért szülőföldjükön a talaj vértől ázott, a magyar nemzet egy csepp vér nélkül vette át és valóította meg, mert felismerte, hogy a testvériség, szabadság, egyenlőség elveiben a haladás alapjai fekszenek. — Remélni is lehet, hogy a jövő is ilyenek találja a magyart és ezáltal nemzeti létünk még erősödni fog. Előadását azzal az óhajjal fejezte be, hogy a népkör is a jövőben, mint a múltban szolgálja a haladást, az egyenlőség eszméit, ne fogadja körébe a vallás, vagy társadalmi különbségek által eredő és a polgárt polgárral szembe állítani iparkodó törekvéseket és ezzel biztosítsa fennállásának további jubileumait.

A viharos tetszést aratott beszéd után ismét a zenekedvelők egylete aratott elismerést kitűnő játékáért.

A hangverseny után tánc következett. A közönség a legkedélyesebb hangulatban mulatott kivilágos kivirradtig, mely közben számos sikerült tószott mondtak a nők, dr. Moskovits József elnökre, Rácz Jakabra a sajtóra stb.

Szóval a népkör hangversenye és mulatsága, mely a hármás ünnepélyhez fűződik, szintén kellemes és jóleső érzést fog kelteni hosszú időn át az emlékezés tárházában.

Az elért sikereket főképen dr. Moskovits József elnök és Rácz Jakab alelnök buzgóágának lehet tulajdonítani. A belépti jegyekből mintegy 80 ft folyt be a kör javára körülből 60 ft üszta jövedelem esik.

S z i n h á z.

Szinköri hírek.

Hétfőn megismétlik a Kisvárosi nagyságokat, a mely az első előadása alkalmával szép sikert aratott.

Kedden kerül színre a Sultán, Verő György szép zenéjü operettje, a főbb szerepekben S. Aldor Juliska, Forrai Ferike, Lányi Edit, Vendrei és Mezeivel!

A hét folyamán Shackspere est lesz ismét, Hamlet fog előadni a czimszerepben E. Kovács Gyulával, a kinek ez egyik legkiválóbb alkotása! Pénteken premiérünk is lesz, a Sultán szerzőjének Verő Györgynek Virágcsatája, mely a fővárosban is szép sikert aratott.

Heti műsor.

Hétfő: „Kisvárosi nagyságok.”

Kedd: „Sultán.”

Szerda: „Hamlet.”

Csütörtök: „A Kaméliás hölgy.”

Péntek: „Virágcsata.”

Szombat: „Virágcsata.”

Vasárnap: „Goldstein Számi.”

Ingyenélők. Sehogyszem tudom magamnak megmagyarázni, miért kellett ennek a népszínműnek az előadásával olyan sokáig várni, mert a tegnapi esti előadás révén sajnálattal kell konstatalnom, hogy a Rózsahegyi rekedtsége nem volt ok. Minden újabb népszínműnél öreghedik a véleményünk: hogy a népszínmű előadásához hiányoznak az igazi erők, kik ezt a hanyatló műfajt felszínen tarthatnák. Rózsahegyi most nem volt rekedt hanem azért még sem volt a hangjánál — különben az ellenkezővel sem mondtunk sokat — no de a játéka legalább bevált. Ellenkezőleg a Turchányi Olga játéka, naivitása kissé túlzott, kissé nagyon is színpadias volt, de énekszámait zajosan megújrázták; kiméletlen volnék, ha játékát a 3 Kázmérban nyújtott temperamentumos alakítással vetném össze. Annál bővebben kárpótolt bennünket Vendrey az ő aranyos, diszkrét humorával, és páratlan alakításával. Különben az előadás értékét legjobban illusztrálja az a tény, hogy a famozus étlapot négyszer is megújrázták (a mi ellen más tekintetben semmi kifogásunk.) Cserny B. Janovics és Szathmáry kisebb szerepeiben jók voltak.

Délutáni előadás. Elröstellhetné magát az esti előadások gyér közönsége az előtt a telt ház előtt, mely tegnap délután a hatásos történelmi dráma: „Szapáry Péter” előadásában gyönyörködött. A fel-felviharozt tapsokban nagy része volt E. Kovács Gyulának, Laczko Arankának, Szentgyörgyinek és Janovicsnak.

(mv.)

A „HETFOI ÉRTESSÍTŐ” TÁRCZÁJA.

Phantasia.

A „Hétfői Értesítő” eredeti tárczája. —
Írta: **Hrabovszky Lajos.**

(A történet, amint az életben tényleg van.)

A ronda kis falu végén egy repedezett falu, hevenyészett nádfedelű kunyhó áll.

Előtte a girbe-gurba, törött léczkerítés néhai Pató Pálék jól ismert közmondását juttatja önkéntlenül az ember eszébe.

A nagy, poroslevelű eperfa bőven hullatja nagyszemű fekete termését az itt-ott kikopott füves talajra. Alatta a sáros vízben fürdőző libasereg habzsolja azt befelé.

Ebben a házban lakik Nótás Kata, a tenyeres-talpas fehérceled, ki a vasárnapi szagos mészre is éppen oly piszkosan megy, mint mikor a disznóvályu elé állva jöltartja a torkos állatokat. Nincsenek vágyai, de minnek is lennének. Télen jónak találja a sült málét, nyáron a tejes mamaligát, forró nyárbán pedig a gazzal tele kutban behűtött koleras, görög dinnyét.

Nem is szerelmes, de szívesen elbeszélget a szomszédék kamasz, ott időző közhuszár fiával.

Az is olyan, mint ő. A hátul szarvasbőrrel foltozott nadrág kívánatosan lötyög a lábszárain.

A dolmányára varrott vörös zsinór a magyar nemzet három színét játszza, s a csizmája olyasformán kunkorodik fölfelé, mint a ferró napra kitett fenyődeszka.

Kardja nem azért lóg az oldalán, hogy az amugy is nem létező tekintélyt fönntartsa, de hogy felakarja véle a különben is füllasztó, száraz port.

Már régen ismerték egymást és sohasem gondoltak egyébre, minthogy a kerítésen átkönyökölve durva beszélgetéssel csapják agyon a lassan muló időt.

A szerelem, mely köztük kifejlődött, nem idealizmus-szülte érzelem volt, de vágy, mely az anyag után sorvad.

Egy este nagyon sokat talált inni a faluvégi pálinka-mérésben Pöször Pistát, a közhuszár.

Mint az ittas emberek legtöbbje, mindent százszor nagyobbannak látott, mint amekkora az tényleg volt.

Dülöngélve haladt végig a sötét utcákon, s rekedten orótozott, a hogy csak kiferít a torkából.

Mikor a Katáék háza elé érkezett, nagyon furát látott.

Olyan pozícióban diskurált az ő szíve bálványával egy pisze mesterlegény, a melyben csak ő szokott, amilyenben csak neki lett volna szabad.

No erre aztán elűtötte a méreg. Nem szólt

egy szót sem, csak odakerült a hátuk mögé, s úgy vágta halántékon az olkvetetlenkedő gavart, hogy az szónéklül bukott végig a földön.

Nótás kata sikoltva futott be a házba.

Másnap elfogták Pöször Pistát, s emberölés büntetéseért elítélték tízezer évi fegyházra.

Kata azóta magában bámulja az estefelé hazavonuló ökörcsordát.

II.

(A történet, amint a novellairók elmondják.)

A barátságos falucska végén egy hófehérre meszelt, lenge náddal fűdött kis kunyhó mosolyog az országútra.

Előtte a zöldre festett rácskerítés reczés árnyat vet a lenyugovó nap fényében a dus pázsitra.

A sűrű lombozatu eperfa barátságosan bölintgat az érkező utas felé s árnyával hivatogólag csálja oda.

Alatta festői kép tárul fel. Az apró, sárgapelyhes libácskák hápogva nyeldek a fa édes gyümölcsét, majd örömmel rázzák meg szárnyaikat, ha a biróék Gyuriczáját látják feléjük futni. Azt már jól ismerik.

Itt a faluvégén, a poetikus kis fehér házban lakik Nótás Katicza, hét vármegye ragyogó szépsége, gyenge virágcsala.

Ha vasárnaponként kiöltözik virágos selyemviganójába, s nagy gangosan végigmegy az utcán,

FLEGMAN ARMIN-nál
NAGYVÁRAD,
Zöldfa-utcza elején

ruhaszövetek, fekete Ternók, kasz női felöltők, chiffon, vászon, asztalneműek, mosó-veil Piquetek, Batistók, diszkellékek és hozzaválóik

Tetemesen leszállított árban
kaphatók

A tanév végén.

(=) Középsiskoláinkban most folynak az évfáradó vizsgálatok. Az ifjuság — melynek egy része csak az imént annyi dicséretet, magasztalást aratott hazánk fővárosában, melyre úgy nézünk, mint a jövő Magyarország fenntartóira — most izzad, tanul hogy megnyerje azon osztályzatot, melylyel tovább mehet.

Ennyi minden? Egyéb semmi? Megvan-e az ifjuságban a nemes ámbiczió? Fel tudják-e kelteni tanáraik azt a nemesen nagyraavagyó ámbicziót, a mely a tudást magáért a tudásért szomjazza?

Mit feleljünk erre a kérdésre?

Régen haljuk már, hogy jelenlegi tanrendszerünk nem helyes. Tudós tanárok, híres nevelők vitatkoznak is felette: mikép kellene tanrendszerünket reformálni, de a vita — bármilyen magas színvonalon álljon — csak vita marad, melytől tanügyünk mizeriái gyógyulást nem nyernek.

Érezzük, hogy hiányzik a vitából valaki, a ki képes lenne a cselekvés terére lépni; hiányzik az a forradalmi szellem, a mely a slengrián rendszert összetöri és újat, olyan újat teremtene, a mi termékenyítőleg hatna a magyar ifjuság iskolai életében.

A multat, nevelésügyi tekintetben, sokan kicsinyelve, szánó mosolylyal emlegetik. A vaskalapos tanárok korszaka lejárt. Ezt a korszakot nem sirjuk vissza mi se, de azért nem is kicsinyeljük. Azok a vaskalapos tanárok a régi világban, a régi tanrendszer mellett tudtak tartalmas embereket nevelni.

Pedig mi volt Magyarországon egy fél-századdal ezelőtt a gimnázium? Hát még mi volt a század elején? Fitymáló, szánalmas mosolylyal gondol vissza a mai modern tanügybarát, a modern doktor-tanár a régi gimnáziumokra, ósdi, vaskalapos rendszerére, öreg tanáraitra, kik kampós bottal, száznétű köpenyegben jártak. Hogyan néztek ki az iskolák, boltozatos öreg termekkel, kényelmetlen, faragott padjaikkal, szignumakkal! Büszkén mutat a mai tanügybarát, a mai doktor-tanár, a mostani gimnáziumokra, a melyek fényes paloták, tágas, szellős termekkel, kényelmes asztalpadokkal, gondos felszerelésekkel mintegy

tanubizonyosságot téve, ama nagy fejlődésről, melyet az utóbbi pár évtized alatt elért nálunk a középsiskolai oktatás legalább külsőségeiben.

Jól esik látnunk a haladást, mely szemünk elé tárul gimnáziumunk fejlődésében. Hanem azért szeretnők feltenni a kérdést s a feltett kérdésre feleletet, alapos feleletet nyerni: vajjon arányban áll-e ez a külső fejlődés az igazi tudományos eredménynyel és sikerrel? Aggódo őszinteséggel szeretnők megkérdezni s egyszersmind tudni: vajjon a modern gimnáziumok képesek-e különb, tartalmasabb karakteresebb, hazafiasabb embereket, adni közéletünknek mint a régiek.

Tekintsünk csak vissza e század első felére s látni fogjuk Magyarország szellemóriáit egymásután előtörni a régi gimnáziumok keretéből: Szécsenyi, Kossuth, Deák, Nagy Pál, Vesselenyi, Desewffy s annyi más óriás a közélet mezején; Kölcsey, Vörösmarty, Petőfy, Tompa, Arany, Jókai stb. az irodalmi téren. Politika, művészet, irodalom, egyház általában a közélet minden fóruma csak úgy rajzik a nagy alakoktól e század első felében. A század másik fele bizony nem állja ki az összehasonlítást az előbbivel, legalább nagy emberek dolgában. Epigonok kora ez a mienk, bármint iparkodjanak is a pártok sajtói gyártani — természetesen párt szempontokból tekintve — a kiváló férfiakat.

Távol vagyunk attól, hogy az ellentét okozatát az iskolákban keressük. Nem éppen ott keressük, mivel tudjuk igen jól, hogy az iskolák csak alakítják, de nem teremtik a nagy szellemeket. Annyit azonban még is el merünk mondani, hogy nincs okunk szánalmas mosolylyal nézni vissza a régi iskolákra s nincs valami nagy okunk büszkélkedni mai modern iskoláinkkal.

Apáinktól haljuk, tudjuk, hogy a gimnázium falai között teljesen elsajátították a latin nyelvet; nem volt ifju, ki a nyolcz osztály elvégzése után egy holt — de még is világnyelvet nem beszélt volna. Magyarország messzeföldön híres volt arról, hogy Cicero nyelvét itt tudják legszebben beszélni. Ma az érettséget tevő, vagy letett ifjut

könnyen meglehet akasztani nem a beszédben, hanem a latin szöveg fordításában, sőt a deklinációban, vagy konjugációban is. Megtanulja úgy a hogy a kiszabott penzumokat, de a nyelvet em birja. Sőt vannak érettségetzett ifjak, akiknek magyar fogalmazása, helyes írása botrányosan rossz. Nem tuzunk, ha azt mondjuk, hogy az ilyen nem a kisebb, hanem a nagyobb rész. Nem mondjuk mi, hogy ennek oka a tanár, hanem azt aztán merjük állítani, hogy a tanrendszer nagyon rászorult a reformálásra. Magyar nyelvtan-íróink annyira összezagyválták s hajszalhasogatták szép magyar nyelvünket, hogy ma-holnap kereshetjük az embert, aki jól magyarul és magyarul beszél, ir. Fél-század előtt még nem is volt tárgya a magyar nyelvtan gimnáziumainknak s mondjátok: tud-e más valaki úgy írni azért, mint Kossuth, Jókai, Petőfi, Arany, akik nyelvtant nem is tanultak.

Gimnáziumaink klasszikus iránya hátrafelé halad előre. Ujabb időben a reális irány fejlődik az utilitarizmus, a kenyérpálya elvei szerint. S ez elvek észrevétlenül törpítik a gimnáziumokat, sekélyesítik az újabb nemzedéket szellemileg, karakterileg. Ez a kor melyben élünk — anyagelvi. Az idealizmus, klasszicitás iránti érzék kifejlésztésére nem adunk semmit. Irodalom, művészet és minden az anyagviség szolgálatában állanak. A költők újságírókká lesznek, a színház orfeummá változik, maga a parlament terme legtöbbször csak cirkuszi élvezeteket nyújt.

Hát ilyen korban nem csoda, ha az iskolák is alá vannak vetve a modern elveknek s alkalmazzák magukat a kor szelleméhez.

Mind ezen elmondottakból pedig azt akarják kihozni, hogy gimnáziumaink tanrendszere csupa kapkodás, csupa ekszperimentáció. Uralkodó elv: „ex toto nihilo.“ Nem vagyunk tisztában a gimnázium valódi céljával. Megterheltük tanrendszerét tulontul a természettudományok és matheziás nagy tömegével Szóval: a gimnáziumok körében vannak bajok, még pedig olyan bajok, amiket a modern tanrendszer rovására kell írunk.

Alkalmoszerűnek véltük elmondani e

nincsen olyan legény, kinek meg ne akadna a szeme rajta.

Aztán hogy ég a keze alatt a munka, hogy sűrög-forog a konyhában. Az ő keze főzte után még a nagyságos alispán ur is megnyalhatja az ujját. Pedig annak már csak van izlése!

Ábrándos szemeiben a platonikus szerelem soha ki nem alvó lángja honol, s szívében csak egy tudat él szüntelen:

— Szeretni, igazán szeretni.

No de nem is hiába. Gyönyörű szál legény a szomszédék huszár fia.

Olyan az, mintha skatulyából vették volna ki.

Karcsu termetén ránczot nem vetne a meggy-szinnadrág, s mikor összeüti ráadás csizmáját, nemcsak a sarkantyú pendül meg, de megdobban az egész falu lányserégének a szíve.

Hát még a kardja, hogy fénylik a nap vakító tüzeiben!

És ez a szép legény csak ő érte él, csak ő véle beszél.

Már régen ismerték egymást és sohasem beszéltek egyébről, mint a közel jövő boldogságáról, mint arról, hogy milyen édes lesz az az idő, mikor már szabad egymást a világ előtt is szeretniök.

És ezen a százszor elismételt thémán úgy el tudtak andalogni, méla holdvilágos estéken, mikor már elült a falu megszokott zaja, mikor már az

ökörscorda kolompja nem zavarta fel a nyugodó madársereget.

Egy este Pöször Pista mulatós kedvében volt, Huzatta a cigánynyal, hozatta a száz szál gyertyát, száz itcze bort az asztalra.

Egyszer aztán abbahagyta. Virágos jókedvvel indult hazafelé, hiszen már tíz óra felé járt az idő. Nemsokára eltűnik a bakter is.

Utja elvezetett az ő egyetlen virágának jól ismert háza előtt.

Egyszerre összefutott a szeme előtt minden. Elkezdett forogni vele a föld, a jól ismert eperfa, a zöldkerítésű kis ház. Nem tudott szólni, csak rekedten kiáltotta:

— Nótás Katicza, Nótás Katicza, a szeretőd-del játszol?!
Ott látott a leány mellett egy sudár szép legényt, akire már régen gyanakodott.

Hatalmas öklét csapásra emelte, s a következő perczben már Sodor Ferkó hang nélkül bukkott a puha pázsitra.

Másnap eltemették zöldre festett koporsóban egy nagy lombos szomorú fűz alá.

Pöször Pistát pedig elvitték a komolyképű bírák elé, onnan a börtönbe, a hol nem álmodozhatik két életnek egy boldogságáról.

A falu legszebb leánya olyan sápadt, mint a letépett lilium, olyan bus, mint a párjavesztett csalóány.

Talán neki is jobb volna már Sándor Ferkó mellett, a nagy szomorú fűz alatt. Van még ott hely elég.

*

Én Istenem, milyen idealisták is azok a novellairók.

Színházi hét.

(Kritika.)

— A „Hétféli Értesítő“ eredeti tárczája. —

Valóban nem találunk megfelelő jelzőt a heti műsorra. Rossz akaratot kellene föltételezni annál, ki azt rossznak és elfogultnak, ki jónak nevezné. Mi is az a jó műsor és mi az első föltétele? Ez nagyon relativ fogalom s pedig azért, mert azt egészen a közönség izlése szerint kell összeállítani. A változatosságot — meg kell adni — az igazgatóság szem előtt tartja, de már a közönség izlésére nem igen van tekintettel, pedig ezzel csak önmagának árt. S tényleg minek is szed elő elavult rémdrámákat a lomtár pókhálós szögletéből és miért ismételt darabokat következetesen addig, míg a közönség azt meg nem unja. Ez nem jó politika. Az előbbiekre a közönség nem kíváncsi, az utóbbiak pedig egy két heti pihentetéssel az idény végéig is műsoron tarthatnák magukat.

Hétfélon volt a 2-ik millenáriusz diszjelölés.

A legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás, mindennemű szoba-padló és parket mázoknak, olajfesték, kocsimázak, valamint műfestekeknek és azokhoz szükséges kellékeknek **egyedül**

BERKES BERTALAN

kizárólagos festékkereskedésében,
Nagyváradon, Zöldfa-utca 33.

laikus nézeteket most, midőn az évről-évre vizsgák küszöbén állanak ifjaink, már csak azért is, hadd lássák — hogy tanügyeink mi-erőit laikus részről szintén sejtik, vagy inkább érzik.

Zürzavar van itten, melyből jó lenne mihamarabb kimenekülni. Merész és szerencsés kezű reformátorra van szükségünk a tanügy terén — annyi bizonyosnak látszik.

A kultura decentralizációja.

Nagyvárad, június 13.

(N) Távoll Verhovinában a hókérges alól szabaduló hegyóriások közepette primitív fakunyhóiban térdre borulva talán épen e pillanatban rebegi el mindennapi imáját a ruthén a jó császár atyuska eljöveteleért, ki felszabadítja őt a szegénység rabigája alól.

Erdélyben a román, a magyar tengerparton a horvát talán épen e pillanatban szövi irridenta álmainak csillogó pók-szálait és fönn Budapesten az Isten tudja, hány ezredik banketten is talán épen e pillanatban kiáltja önérettől dagadó honfi kebelével a tószótozó, a büszke szózatot: »tizenhét millió magyar!« . . . Oh, nézz le a mennyekből földedre Árpád! Nézd, szaporodék nemzetséged, mint tenger fővénye. Tizenhét millió magyar üli egy időben a Te dicsőséged örömmünepét. A magyar dicsőségét zengi a nemzet a Kárpátoktól az Adriáig . . . stb. stb.

E szavak hallatára az excentrikus angol előmerőleg emeli le fővegét, a francia ámuldozva ir melegében csodás tudósítást a magyarról a Figaroba; a német lelkesedésében a szaporodási számalékot számítja ki idegen kutforrások nyomán; a magyar pedig — félre fordul, hogy elrejtse bánatos sóhaját. Mert mi tudjuk, mi érezzük egyedül, hogy a hangzatos szóból hiányzik az igazság, mely azt igévé magasztosítaná. Sajnos, hogy ez így van, de önmagunkban be kell vallanunk a valót.

Fényben, pompában uszik a főváros. De a hozsánna-kiáltás megtörik a Kárpátok kőfalán és a rejtett völgyekbe nem hatol az ezeréves ünnep lelkesítő zaja. Fönn Budapesten halomra gyűjtve áll a magyar művészet tengernyi munkája, a határvidéki paraszt pedig elképedve bámulja a hetivásáron a mézesbábos mester műveit. A fővárosban minden kő, minden lámpaoszlop a művészetek uralmát beszél, a határszélen pedig a tisztelendő ur néhány olajnyomatu szentképéből sejtje a művészetek létezését a nép.

Az állam óriási pénzáldozatok árán számos kultur-intézményt létesített a fővárosban és kívánatos volna, ha ezáltal elérné kitűzött célját, mely abból áll, hogy könnyen hozzáférhetően fejlessze a nép ösmereteit, izlését, művészet-kedvelését. De

Dicséret illeti az igazgatóságot azért, hogy ily élvezetes estékben részesíti a közönséget. Mert eltekintve a szépen rendezett és szemgyönyörködhető fényes történelmi tableautól és koszorús regényíróknak hangulatteljes drámáitól, — melynek utolsó jelenete ugyszólyán megbűvölt bennünket, — az első opera-előadást élveztük az idén. Nagyon nehezen nélkülözzük a tavalyi fényes sikerű operák után e kedvelt és legnemesebb fajtát a dalköltészetnek és nem hisszük, hogy az igazgatóság módot ne találna ilyenek színrehozatalára a »Hunyady László« sikerült előadása után.

Mezey Mihálynak most nyílt először alkalma csillogtatni énekművészetét a közönség nagy élvezettel hallgatta régi kedvencét hozzá méltó szerepében. Méltó partnere volt Kápolnay János, kinek érczes tenor hangja még élénk emlékezetében volt közönségünknek. Hát az a szép tenor hang most is sok fiatalét megszágye-níti s ha hozzávesszük, hogy e szép hanganyaggal Kápolnay igen jól tud bánni, nagyon sajnáljuk, hogy már nyugalomba vonult. Azonban nem hisszük, hogy ez elhatározása végleges legyen. Ilyen hangnak még sokáig kell gyönyörködtetni a hallgató fülét s a művész nem lehet oly önző, hogy művészetét a közönségtől elvonja. Valóban midőn az opera finalját e két becses tenor hang a férfikar kísérete mellett élénkelte, azt sem udtuk, melyiket élvezük jobban s oly impozáns

ezt a központi rendszerrel nem éri el soha, mert nem érheti el. Magyarország sokkal nagyobb földdarab, semhogy egyetlen nap minden részét egyaránt világíthassa be. Bizony annak a fénynek, mely a fővárosban van összehalmozva, hazánk sok részére egyetlen sugára sem esik és a tizenhét millió »magyar«-nak nagyon jelentékeny százalékára nézve teljesen elvész a sok drága muzeum, képtár, könyvtár, színház stb. üdvös hatása.

E hiányosság eredményét a legdühösebb sovínista is kénytelen meglátni. Természetes dolog is, hogy a magyar nép azon része hazafiságot, az állameszme iránti hűséget, mely előtt az állam csupán a főszoigabíró ur és esetleg néhány végrehajtó alakjában jelentkezik! Az ország szívében — tagadhatatlan — pezsg, lüktet az élet, de a távolabb eső tagokkal nincs meg a rendes összeköttetés: azok véznák maradnak, eltespednek . . .

— Hogyan!?! Csak nem kívánják önként, hogy szeretett fővárosunknak, hazánk drága gyöngyének megraboljuk csak egy szemernyit is a fényét?! Ohó, ez a hazafiatlanság volna, rut hazafiatlanság, határos a hazaárulással. Hát mire legyen a magyar büszke, hanem szeretett fővárosára, mely az egész nemzet élet képét tükrözteti vissza — dus aranyozásban!

Elvagyunk készülve többek részéről az ily fölzudulásra. De a fölháborodók a nemzet igazi sovínista elemei lesznek; ezek közül kerülnek ki azon hazafiak, kik diszbandériumokat rendeznek — hitelbe, csak hogy gazdagságukat fitogtassák a külföld előtt. Nekünk azonban nem szabad felednünk, hogy a díszes kirakatnak csak dus bolt előtt van helye; kezdő szatós ne a kirakatát gazdagítsa, hanem az üzletét hozza először rendbe.

Egész Felső-Magyarország ragyogó multjának emlékei egy kassai bérház szobájába szorulnak és a szlávosodó nép onnan merithet minden vasárnap d. e. 11 óráról 1 óráig történelmi érzéket; Nagyváradon egy vidéki egyesület küzd szerény eszközökkel, hogy egy kis muzeumot létesítsen: és hány és hány ily nemzetségeknek kitett városa van még hazánkban, melyek mindegyike a magyarság terjesztésére volna hivatva, de hiányzanak hozzá az eszközök!

Közgazdasági központokról nem szólnunk. Bele kell nyugodnunk és helyesnek találjuk, hogy Magyarországnak egy kereskedelmi központja legyen és ez Budapest. De nem látjuk be, hogy miért ne lehessen Magyarországnak több kulturális központja, holott azok egyike sem gyöngitné a másikat, hanem ellenkezőleg megerősítené. Az iskolák hatalmas működést fejtenek ki a nép körében, de az még mind nem elég.

Az államnak istápolnia kellene a tudományt és művészetet nemcsak a fővárosban, hanem a magyarság határszélén lévő nagyobb központokban is. Decentralizálnia kellene szóval mindazon eszközöket, melyekkel a fővárost nagygyá, hatalmassá tette. A nagy nap mellé alkotnia kellene kisebb napokat, melyek bevilágítanák egyenlő fényükkel az ország minden részét.

volt e két hang együttes működése, hogy szinte megreszkettek a bódé falai. Lányi Edith kis szerepét csinosan énekelte s tanúságot tett hangjának iskolázottságáról. A férfikar azonban gyenge volt. A baritonisták meglehetősen működtek, de a tenorok között nincs egyetlen valamire való hang. Ezen a bajon segíteni kellene az igazgatóságnak, mert a tenor gyengesége már eddig is feltűnt az operette-előadásoknál. Török baritonista helyett énekelte, szerencsére kis szerepe volt; kritika alá természetesen nem jöhet, mivel nem énekes.

Kedden a »Gyermekrabló« nő párját hallgattuk végig »Ördög s párisi vakleány« címén. A jó formán üres ház mintegy dokumentálni akarta, hogy közönségünk nem igen törí magát az ilyen realisztikus, rém-regények után átdolgozott, idegfeszítő darabok után, jóllehet E. Kovács Gyula, Klenovits, Fekete Rózsika, Szerémny Gizella jobb ügyhöz méltóan töltötték be feladatukat.

Az idény második Shakespeare-estje szerdán volt. Romeo és Julia került színre, az ideális-ták és szerelmesek régi kedvenc darabja. Új személyesítőktől láttuk ez alkalommal a két címszerepet s ez érdekelt kölcsönözött az előadásnak. Klenovits szép Romeo volt s játéka is megfelelő magaslaton állott. Fekete Rózsikánál azt vesszük tekintetbe, hogy csak 3 hónapja mozog a világot jelentő deszkákon s akkor a megfelelő mértékkel

. . . Akkor talán nagyobb bátorsággal hivatnók beljebb a kirakat előtt bámészkodó külföldieket, mondván:

— Tessék besétálni. Minden portékánk valódi. Semmi hamisítás.

Czafolatok és helyreigazitások.

(Förmedvények a »Szinész photographiák« ellen.)

Lapunk legutóbbi számában befejeztük a Nagyváradon működő szintársulat hölgy és férfi tagjainak fényképsorozatát. Azonban örömmük a végzett munka fölött korai volt. Be kell vallanom, hogy nem voltam eléggé óvatos és kettős cikkek elején elkottyantottam magam. Ott ugyanis az van írva: utólagos felszólamlások figyelembe vétetnek s a hibák restifikálnak. No hát e kijelentés nagy könnyelműség volt tölem. mert ennek folytán egész halmaz czafolat zúdult a nyakamba, melyek egyrészt maguktól az érdekeit felektől, másrészt homályban lappangó lovagoktól származnak, kik személyesen vagy írásban intervjuoltak meg s kényserítették a czafolatok kiadására. Mit tehettek hát egyebet; ráfanyalodom s jó képet vágva az egész dologhoz alább eleget teszek a közöshajnak.

A felszólamlások első feckséje, mindjárt másnap érkezett meg a fényképek kiadása után. Azaz, hogy nem fecksé, hanem levelhordó, a ki a következő tartalmu levelet kézbesítette nekem:

Tisztelt Csipi-Csóka ur!

Megérdemelné, hogy a 3. Kázmér zenebohócának módszerével elve, lelőjsem önt, a miert Ferrai Ferikét negyedik helyre tette. Ugyan hol volt az esze, midőn e szentségtörő merényletet elkövette. Hát önnök nem imponált az a kedves, bájos, pacsirtahangú kis tünder, kinek szelid, szép, finom kis arczocskája rögtön bilincsekbe kellett volna, hogy verje esztét és szívet. De hát ön esztét valószínűleg órája mellé tette! a zálogba, szíve pedig van ugyan, de üres és kihalt, mint az én zsebem. Fogadja ezért részvétem s legyen nyugodt, fenyegetésem nem váltom be, de csak egy föltétel alatt, ha t. i. czafolatom kiadja s hibáját beismeri. Isten önnel. Gondoljon a pisztolyokra s a zenebohócra.

Mélaháti Bandi.

Megbánom s bánatom jeléül hétszer elolvasom a »Gyermekrabló nő« című rémdráma szövegkönyvét. Mea culpa! Mea maxima culpa!

A mi most jön az nem annyira czafolat, mint inkább megjegyzés. Ugyanis Temesvárott megjelenő kollegánk a »Hétfői Lapok« Al-Borák nevű munkatársa tudomást veve arról, hogy Turchányi Olga a fénykép szerint senkit sem szeret, csak kis mopszliját, holott ő eddig azt hitte, hogy a bájos Olga mopszliján kívül őt is szereti, bánatában 20 pohár sört ivott meg a »Hétfői Értesítő« egészségére s jelenleg súlyos beteg, de nem a családott szerelem, hanem a 20 pohár sör miatt. Nem tudjuk ugyan, hogy névtelen kollegánk miért ivott a mi egészségünkre, de

mérve, elég jól játszott s tehetsége sok szép reményre jogosít, habár részünkről azt tanácsoljuk neki, hogy inkább a naiva szerepkörét tegye tanulmány tárgyává, e téren sok sikert jósolhatunk neki. Jók voltak még Rózsahegy, Szentgyörgyi, Bartos, Szathmáry és Kantay Teréz. Közönség igen csekély számmal jelent meg, jóformán üres ház volt s így valóban elismerés illeti meg az igazgatóságot, ha látva a régi nagy szellemek művei iránt tanuskodó nagy közönyt, mégis részletet bennünket, — csupán az ideális cél szolgálatáért — Shakespeare előadásokban, viszont a közönséget kell megróni a részvétlenség miatt.

Csütörtökön a 3. Kázmér adták harmadszor elég szép számú közönség előtt. Ezuttal is kiváltak S. Aldor Juliska és Turchányi Olga sikkes játékaikkal és szépen előadott dalaikkal. A többiek is mind jók voltak, csak Leövey nem volt képes elődje Megyeri nyomába jutni, kit betegsége miatt helyettesített.

Fölvirradt a hét várva várt premiérje is. Sudermann az »Otthon« és »Beccsület« híres szerzőjének újabb műve a »Pillangócsata« került színre pénteken.

Konstatáljuk, hogy Sudermann most sem tagadta meg magát. Most is azt a különös légkörben mozgó alakokat láttuk magunk előtt hosszúlóre eresztett párbeszédekkel, melyeknek — úgy látszik az a hivatásuk, hogy az írónak a modern

Kőbányai Polgári serfőző
részvénytársaság Kőbánya.

Képviselve
Gerő Zsigmond által
Nagyváradon,
Kapuczinus-utca 56. szám,

hol legjobb minőségű Polgár-sör, Király-sör, Szent-Istvan-sör és Bak-sör úgy hordókbau, mint palaczkokban mindig friss töltésben a legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

vigasztalásul mondhatjuk neki, hogy ne essék kétségbe. Turchányi Olga mopszliján kívül mást is szeret, többek között őt és engem is, — ha nem lát Egyébként pedig, ha ismét meg akar inni 20 pohár sört, hívjon meg engem is a lakomára, kettőcskén, mint búsmagyarok, majd csak jobban megbirkózunk azzal a veszett árpáléval.

Fekete Rózsika, az ábrándos szőszke naiva, csak azt nem érti, mikép van nekem tudomásom a „Kis pipában” történő dolgokról. Hja, ez az én titkom. Azonban, hogy rosszat még se gondoljon, elárulom, hogy van egy káplár ismerősöm, ki derék szál legény s ki a „Kis pipa” szakácsnéjával közelebbi ismeretségben áll. A szakácsné jó étellel tömi a derék káplárt, én pénzzel tömöm meg a káplár zsebet, a káplár pedig állítólag szerelmes a konyhaművészet istennőjébe. E hármás viszony, úgy hiszem, eléggé megmagyarázza, honnan tudom az ott történt dolgokat, a nélkül, hogy ott volnék.

Egy kis bakfis jogász (bocsánat a furcsa kifejezésért, de az illető oly csinos arcú, kedves fiatal fiú, hogy jobb elnevezést nem találtam rá) meginterjúvolt, hogy miért hagytam ki Laczkó Arankát a fényképesoportozatból s egyben amerikai párbajt ajánlott föl és pedig tekintetbe véve a magyarok milleniumát, a jövő ezredvev szülő határidővel (ez aztán a hazafiság!) ha mulasztásom helyre nem pótolom. No hát semhogy egy ezeréves gondot vegyek vállaimra, melyek majdan talán parladozó tetemem és az Acheron partján kóválygó lelkem is ztyörnek, inkább jóváteszem hibámat s ide ígatom a pótfényképet.

Laczkó Aranka.

Fiatal még s már is mamaszerepeket játszik. No de annál nagyobb érdeme aztán, hogy fiatal vérrrel, oly kimért s józan anyákat képes a színpadon élénk varázsolni. Tapasztalt, intelligens színész, ki a drámai anya nehéz szerepét méltóan képviseli a vidéken, az e nemből kevés számú pályatársnői között. Tulajdonképeni szerepköre a drámai szende, melynek adandó alkalommal, hisszük meg fog felelni.

A férfiszereplők közül Rózsahegyitől következő kis nyilatkozatot vettük: „Tisztelt uram! Vegye tudomásul, hogy én már nem ékezem a „Kis pipában” s így nem is fűszerezhetem az ebédet sustorgó szellemi bombákkal és rakétákkal. Egyébként maradtam stb. No kampez nekem „Kis pipa”. Mert minő országos jelentőségű dolog ez, hogy Rózsahegyitől lett a Kis pipához? Legelőször is az egész színész-kompanyia faképnél hagyja a pipázó vendéglőt s szalad a nélkülözhetetlen kedves fiú után, ki jelenleg Demetrovicsnál ütötte föl tanyáját s akkor csakugyan a hegy megy Mohamedhez. Sajnáljuk a népszerűvé vált „Kis pipát”, de hát mi nem vagyunk oka semminek. Nekünk ki kellett adni a nyilatkozatot, mely rá nézve

erkölcsök felett való nézeteit a megszokott cselekmény helyett a közönség véérébe beoltásák. Csak hogy ez a doktrína nekünk nem használ. Először nálunk még jórésben ismeretlenek a modern társadalom e ferde kinövésai. Másodszor pedig bármily elismeréssel áldozunk is Sudermann nagy tehetségének, a kuklipredikációval telített dialogok nem kárpótolnak bennünket a nehezen induló és döcögő színpadi cselekmény majdnem teljes hiányáért.

Az előadás, jó összességű volt. A három leányt Cserny Berta, K. Szerémy Gizella és Turchányi Olga játszották, kik közül főleg Cserny Berta oldotta meg művészién nehéz feladatát. Szentgyörgyi ezuttal is oroszlanrészt kért magának az előadás sikeréből és Janovits ismét bebizonyította, hogy intelligens színész, ki érti, hogyan kell szerepének finom árnyalatait kidolgozni. Jók voltak K. Szerémy Gizella, Rózsahegy, Laczkó Aranka is, kik tetszősen egészítették ki az ensemblét.

Szombaton a hét legérdekesebb darabja maradt le immár másodszor a műsorról. A „Szultán” ismét a jövő hétre halasztották S. Aldor Juliska rekedtsége folytán. E helyett a „Két árvát” vették elő a czimszerepben Laczkó Arankával és Cserny Bertával. Anélkül, hogy a műsorváltozás folytán bárkit is vádolnánk, mégis kénytelenek vagyunk megjegyezni, hogy az amugy is gyenge műsor ezzel nagyon fogyatékos lett. Persze e körülmény nemcsak művészetit, hanem anyagi szempontból is károsnak mutatkozott, mert egyik a másikat vonja maga után. Üres ház, üres pénztár. Reméljük a jövő hét műsora gondosabban lesz összeállítva s esetleges berekedések ellen is biztosítva lesz, s akkor a közönség is sürűbben fog eljárni a színházba.

(G.)

lesújtó, s melyre Fülöp Katicza elszontyolodhatik, míg ellenben Demetrovics kerek, komoly arca kiderül. Hja! a szerencse forgandó!

Végezetül kiadjuk Leövey Leó, derék komikusunk demontáló sorait, mely így hangzik:

„Tisztelt Csipi-Csóka ur!

Csipje meg az urat orránál fogva nem a csóka, hanem egy elefánt ormánya. Mit használ engem az ur mindig es következetesen „derrière garde”-nak. Vegye tudomásul, hogy e mesterség nem tetszik nekem. Nem szeretek a háttérben lenni. Szalem alejkum!

Bimbasi Leövey.”

Tyü! most veszem észre, megint utóljára hagytam Leövey barátunkat! No de adunk neki egy jó tanácsot. Kezdje e cikket hátulról olvasni s a hiba helyre van ütve.

Csipi-csóka.

STERN LAJOS Nagyvárad

Bémer-ér, Poynár-féle ház.

Legnagyobb raktár

férfi és női cipők, kalapok, fehér és színes ingek, gallér- és kezeltökben dus választék. A legújabb „Kneipp-saruk”-ban és mindenféle esernyők, nadrág-tarók, inggombok mélyen leszállított áron beszerezhetők.

Óriási választék elegáns nyak-kendőkben.

A Röntgen-sugarak.

— Az érem másik oldala. —

A „Hétfői Értesítő” közelebbi számában S—s jegy alatt megjelent cikket feltétlenül elítélem, mert azok, a kik a szenvedő emberiség javára önzetlenül közreműködnek, nem gunyoros hangú kritikát, hanem az elismerés és a hála koszoruját érdemlik meg.

Dr. Károly Iréntől, a hazafias és áldozatkész premontrei rend tudós tanárától magától is tudjuk, hogy a szóbanlevő Röntgen-gép, melynek beszerzése a gymnasium hatáskörén kívül esik, valóságos áldás lesz azokra a szegény emberekre nézve, akiknek belső bajaik megvizsgálását e gép segélye nélkül az orvosok biztosan nem eszközölhetik.

Miután sem az orvos-egylet, sem magános fél, sem a premontrei rend főgymnasiuma olyan tekintélyes összeget, mely a Röntgen-gép beszerzési ára, természetesen hogy nem ajánlhatott fel a szenvedő emberiség javára, kalapemeléssel, sőt kézsókkal lehet és kell illetni a nagyvárad elöklő társaság magas szellemű nagy és nemes szívű, zászlóvivő urnőjét, aki fáradhatatlan buzgóságával lehetővé akarja tenni, hogy ez a drága gép pár nap mulva már, vallás, rang, és vagyon-különbség nélkül mindenkinek rendelkezésére álljon egészen díjmentesen.

Különbömben nem is hiszem, hogy S—s elítélni akarta volna ezt a gyűjtést, csak tapintatlanul a tüzkárosultak és a szegényekre is fel akarta hívni az érdekeltek figyelmét.

Főtiszt. Dr. Károly Irén ur nem szorult az én védelmemre. Nagyváradon ismerik az ő közhasznú, tiszteletet parancsoló működését, az ő igazi emberszeretetét, melyet a Röntgen-sugarak felfedezése óta nap, mint nap van alkalma bőven bizonyítani.

Egymásután keresik fel a betegek, akik kérik — és ő ezen kéréseknek díjmentesen és készséggel tesz eleget mindig, — hogy fényképezze le azokat a béna vagy belső-bajos testrészeket, melyek gyógyításába az orvosok belefáradtak; a kombinációjuk nem vált be, mert azok nélkül a sugarak nélkül nem tudnak belátni a bőr és hús alá.

És mikor a tudós tanár, egy tiszteletet parancsoló szaktestület, a csókra érdemes női kezek, a közegészségügy érdekében eredményesen fáradoznak, akkor előáll S—s ur gunyoros modorával és félig-meddig el akarja riasztani a nemes szívűeket az üdvös munkától. Hát ezt nevezik — kérem — tapintatlanságnak.

G—g.

Kiadtuk e cikket, mert a nyert információk után mi is arról győződünk meg, hogy munkatársunk S—s ur ezuttal — bár meg vagyunk győződve, nem rossz akaratból — úgy szatirizált, hogy mi sem helyeseljük.

Ha mindamellert valaki a miatt neheztel reánk,

kötelességünk kijelenteni, hogy mi senkit sérteni nem akartunk, nem sértettünk és ha akaratlanul sértettünk volna, van erkölcsi bátorságunk ezért a nyilvánosság előtt is bocsánatot kérni.

Rendelet és döntvénytár.

— VII-ik közlemény. —

Anyakönyvi házassági ügyek. A gyám-törvény 5-ik §-án alapuló teljes korúság a házassági törvény alkalmazásánál nem jó tekintetbe. (Belügyminiszter. 5774—1896. sz.)

A metsző (akker) előtt kötött rituális házasság polgári jogi érvénytelenségű. (B. m. 41040—1896. sz.)

Különböző vallásfelekezetekhez tartozó házasságok a születendő gyermekek vallására nézve csak a házasság megkötése előtt egyezkedhetnek meg jogérvényesen. (B. m. 41790—96. sz.)

Az 1895. évi október hó 1-je előtt kötött, de anyakönyvezetlenül maradt házasságok utólagos anyakönyvezése a felekezeti anyakönyvben történhetik. (B. m. 33294—96. sz.)

Az 1895. évi október hó 1-je utáni történt egyházi anyakönyvi bejegyzésekről egyházi céllal kiadott kivonatok bélyegmentesek, nem egyházi céllal kiadott kivonatok bélyegkötelesek. (Vall. és közokt. m. 35420—1896. sz.)

Kihágási ügyek. Az alumínium önbetűző szífonok az egészségre nem ártalmasak. (B. m. 120—896. sz.)

Vörhenyben megbetegedett gyermekek engedély nélkül más házba átszállítása kihágást nem képez. (B. m. 377—86. sz.)

Ha a kereskedő raktárában szabálytalan mérőkeket tart, hábar azokat nem is használja, kihágást követ el. (B. m. 965—896. sz.)

A nyilvános iskolák körén kívül legfeljebb három család gyermekeinek egy közös okleveles tanító (vagy tanítónő) tartása zugiskolát nem képez. (Vall. és közokt. m. 58084. sz. l. Magyar közg. 1896. XXII. sz.)

Országos nemzeti ünnepek alkalmával ezimeres nemzeti zászlót magánfél is kitzethet, azaz jogosított kitzetni, míg hivatalos és közigazgatási épületekre ezimeres zászló kötelező dolog. (B. m. 42519—896. sz.)

Mezőrendőri kihágási ügyekben a városi tanácsnak hatásköre nincs, hanem a közigazgatási bizottságnak. (Földm. m. 7149—896. sz.)

Vegyések. Utónév megváltoztatása nem engedélyeztetik. (B. m. 23908—896. sz.)

A választói névjegyzékből való kizárást indokolható adófizetési késedelem nem fog fenn, ha az adóhát alék törlesztésére havi részletfizetések engedélyeztetvén, azok április 15-ig pontosan megtartattak. (Curia: 116. sz. l. M. k. 1896. XVI. sz.)

Az új italmérések után az italméresi illeték csak az üzlet megnyitásának napjától jár. (Pénzügymin. 23338—896. sz.)

Magyar állampolgárnak az 1895. évi XLII. t.-cz. életbelépte előtt izraelita vallásra történt áttérése érvénytelen. (B. m. 91303—1896. sz.)

Vármegyék nem alkothatnak lakbérleti szabályrendeletet. (B. m. 47058—96. sz.)

Az állatok betegségi jellegének megállapítására a hatósági állatorvost vizsgálati költség nem illeti. (B. m. 926—1896. sz.)

Várokok által alkalmazott és felesketett mezőrendőrök fegyveradó alól mentesek. Pénzügymin. közg. biz. 6479. sz. l. M. k. 1896. XXIII. sz.)

Közlő: Sz. J.

Pichler Győző, mint Rudolf trónörökös.

Rudolf trónörököséről mindenki tudja, hogy ki volt. Az osztrák-magyar birodalom várományosa; egy daliás, szép reményekre jogosító férfi, kinnek a magyar nép előlegezte szeretetét, odaadását, aki oly váratlanul hunyt el...

Pichler Győzöt kevesen ismerik. Ő nem várományos, legfeljebb újságíró és — Kossuth Ferencz titkárja. Daliásnak nem mondható, de egyenes, szelletes embernek igen. Ugy tud beszélni népgyűléseken, bankettekben, hogy csupa gyönyörűség hallgatni.

En nem láttam soha Pichler Győzöt, de annyit hallottam róla, hogy maga sem tartja magát valami szép embernek, hanem azért amikor megszólal s szelleme szípkáit szórja, mint a feleresztett rakéta a tüzcillagokat, hát akkor a hölgyek is mind igen szeretetreméltóan találják a különben igénytelen újságíró.

Hogy lett mégis Pichler Győző az egyetemes újságíró Rudolf trónörökös, ezt a csodálatosan hangzó történetet mondok el úgy, amint azt egyik sárréti jó barátunktól pár nap előtt hallottam.

Most Pünköszt második napján, mikor az öreg Csanády Sándor sirban pihenő porait a berettyó-

újfalui választókerület polgárai gránitkövel jelölték meg, tudvalevőleg az emlékkő leleplezésére lejtött Sárrethe Kossuth Ferenc is több képviselő kíséretében. Vele volt Pichler Győző, a titkár szintén. Mikor az ünnepély Nagy-Kerekiben — ahol tudvalevőleg az utolsó engesztelhetetlen kurucz, Csánády Sándor hamvai várják a mindeket talpraállító angyali trombitaszót — szerencsésen lezajlott: Kossuth Ferenc és kísérete Berettyó-Ujfaluba mentek, hogy Sárret fővárosát s annak népét meglátogassák.

Hogy fogadták Kossuthékat? annak idejében bőségesen beszámoltak vele az újságok, hogy fogadták, amint a magyar nép szeretete képes csak fogadni: határtalan lelkesedéssel.

A fiu megjelenése nagy idők emlékéit idézte föl a romlatlan nép lelkében!

Természetes, hogy a Sárret lelkesedő fővárosa bankettezett. Az is természetes, hogy a banketten megeredt a dikciók hatalmas zápora. Már ezt így szoktuk mi, magyarok. Sokat beszélünk, okosat és nem okosat, már a mint jön.

Pichler Győző is beszélt a többek közt okosan is, furcsán is. A sárrethi magyart hol fellekesítette, hol megkacagattatta.

Okos ember, derék ember! Mondották itt is, ott is. Nem közönséges esze van. Tetszett a jól beszélő emberek, de a nevével sehogys sem tudott kibékülni a sárrethi atyafi. Olyan nímertes neve van, beh kár írte.

Valaki aztán — hogy ki, azt nem lehet tudni — kitalálta, hogy a Pichler-név, melyet a sárrethi nyelv nem is képes jól kimondani, csakugyan nímertes név s akit rejt, nem más, mint Rudolf trónörökös, a jó öreg király derék fia, akit a magyarokkal ellenséges nagy urak elűdöztek Bécs városából azért, mert hát áperté megmondotta, hogy a magyaroknak igazsága van, ő velük tart mindaddig, míg meg nem adják a 48-at nekik.

A szegény trónörökös, a magyarokat szerető királyfiu kapta magát, egy szép éjjel összehalkolt és otthagya Bécsset s ment egyenesen az öreg Kossuthhoz Taliánországba, ahol nagyon szíves fogadtatásra talált s mikor az öreg kormányzó meghalt: fia mellé állott s most itt van Magyarországon más név alatt s együtt fogják kicsinálni a haza jóvoltát.

Igy beszél, így hiszi azt a sárrethi magyar. Hiába írták az újságírók, hogy Rudolf királyfi agyonlőtte magát, meghalt, mert nem igaz az.

Rudolf királyfi él! Ott volt Berettyó-Ujfaluban is Kossuth Ferenczel együtt. Az az okosan is, tréfásan is beszélő ur volt az, akit az urak Pichler Győzőnek mondtak.

A magyar nép szeretete igazán csodálatos. Összehozza egymással a mélységet és magasságot; a korona várományosából legendai alakot csinál költői képzelete, csak hogy ott legyen annak a fia mellett, aki a magyar szabadságharcz éltető lelke volt.

Sárrethi.

Fél dolgok, félemberek.

— Fél világitásban. —

A „fél“-dolgok világát éljük; mire a század egész lesz, akkorára „fél“ lesz minden: a szüzek, az erkölcsök, szokások, társadalmak, eszmék, jellemek, tudások, politikusok, geniek, stb. stb. . . csupa félemberek, fél-fogalmak, mintha az egész emberiség, mintha az egész természet devalválódott volna felére. Az emberiség eleven ereje, a mely valamikor óriásokat teremtett, vagy nevelt, most, mintha valami sajátságos, lázas (most minden lázas) kimerültségbe halt volna át, és nemcsak óriásokat, de még csak egészeket sem produkál (dicséretére legyen ez mondva a fél-szüzek-nek).

Talán a világ energiája is szokott pihenni — s most éppen „fél“-szenderegésben munkálkodik. Olyan álmatag, olyan felöntudatlan, olyan „fél“-világos minden s olyan hiven tükrözi vissza az álmos, „fél“-csukott szemű energiát.

De hát a fél-emberek, fél-orisztenziák, ugylátszik, nagyon szeretik a fél-homályt, (nem csoda!) a melyben a fényes, gyújtó lángszellemek már csak nagy haragos vörös pofával bukácsolnak az ég alján. Most nekik áll a világ: okkupálják az élet minden tartományát, a tudományok és művészetek minden csarnokát és vonalát.

Ügyvéd, orvos, tanár, hivatalnok . . . stb. . . stb. . . az élet kolompjai, vagy kolompjai (értsd: újságírók) az „ugynevezett“ diplomás emberek, — százat mernék tenni egy ellen — hogy vala-

menyijüknek csak az egyik fele ember, a másik fele pedig — no, legyen hát a diploma, hiszen ugy is csak két felet tesz a kettő (annak a világnak nagyon gyatra matematikája van) nem pedig egy egészet.

Hiszen most ugy is az a jelszó: mindenből valami, az egészből semmi. A mi kulturánk és társadalmunk megkívánja, hogy az orvos, vagy az ügyvéd éppen olyan kifogástalan comme ill' faut ember legyen, mint akármelyik perfekt „társadalmi“ ember — ugy, hogy a szakértelmessége szinte mellékes. A hivatalnok, vagy bárki, bármi is, csak mint „társadalmi“, illetve „társasági“ ember jön számba — ha jön; csoda-e aztán, hogy a „kényér“-mezőjén nem mindig Kinizsy hanem csak amolyan fél-ember.

Aztán a tudomány . . . a szegény, gyámoltalan beteg tudomány! — ő már csak sütkérezni jár ki a szabadba, máskülönben meg van halva, vagy legalább el van temelve. Ugyan melyik ágán, melyik mezőjén nem nagyképekődik egész légiója a nyegle fél-tudósoknak, akik nagy fontoskodó pedantériával keresik még mindig az élet elixirt.

Szeretném ezt a féltudományt az elvénült orosz-lánhoz hasonlítani (mert ugyan rugdossák ám a boszus szamarak), de a tudománynak még mindig vannak fogai és — harap.

Különbözik a „vaskalap“-nak a mondókája még mindig nem járta le magát.

Sajátságosan hatottak vissza a művészetekre a Prevost Marcell Demi Vierg-jei. Az istenek vagy megirigylük, vagy megvetik a halandók dolgait. Bizonyosan azért hagytak fel a muzsák is a flirteléssel, mert a százdévi leányok kapták fel azt. Vagy talán a bankházakba nem akarja kísérni a muzsa az ő inkább szellemes, mint lelkes poétáit. Bármint legyen is, elég az hozzá, hogy a mi költőink és művészeink az egész világnak polgárai akartak lenni s nem váltak be még magyaroknak sem.

Hanem azért félművészeknek, félköltőknek . . . No de hagyjuk; elférnek ők is a többi „fél“-ek között.

Donique nem igaz, hogy „Emberek vagyunk mindnyájan“ — mert csak „fél“-emberek vagyunk.

Bizony azok! Az élet ezer relációja, ezor konvencziója fülünkbe sugja minden pillanatban.

— Homo sum: fél-emberek, fél-állatok vagyunk — mi ugyan sokkal jobban szeretnők hinni, hogy fél-istenek vagyunk — hiszen az atheisták (pedig ki ne volna most az, nyiltan, vagy titokban) mikor megtagadják az Istent — önmagukat istenitlik.

A büszke szabad-akarát nagy keresztény eszméje ugy elmerül a viszonyok hullámaiban, hogy akkor sem látjuk meg, ha fölbotunk benne. Nélküle pedig, bizony még fél-emberek sem vagyunk, hanem fél-állatok, tiszteletbeli állatok.

Ad vocem: fél-istenek — talán csak azért tagadtuk meg őket, hogy mi szegyenkezés nélkül lehessünk félemberek.

Fél-emberek, a kik csak félig hisznek, félig vallanak, félig szeretnek, gyűlölnék, a kiknek csak fél-meggyőződésük, fél-becsületük (a másik felet pótolja a vivő- és czéllévő tudomány), fél-lelkülsmeretük, fél-igazságuk van . . . egyszóval, a kik csak félig élnek és — a mint hinni szeretnők — csak félig halnak meg.

Tere Fere.

Hivatalos.

2461—896. sz.

Értesítés.

A közös külügyminiszter úrtól vett értesülés szerint shangai főconsulatusunk „Austung“ kabel címét a Great Northern Telegraph Company of Copenhagen az Eastern Extension Australasia et China-Telegraph-Company, Limited és az Imperial Chinese Telegraphs összes ottani állomásain bejegyeztette, s ehez képest jövőben az „Austung Schanghai“ czimen érkező táviratok azonnal a fentemlített főconsulatushoz fognak irányítani.

Az érintkezés kényelmére és olcsóbbítására szolgáló ezen könnyítést a közös külügyminiszter ur tengeren túli más fontos képviselleteinkre is kívánván, egyszersmind utasította a vashingtóni riodejaneirói és tokiói cs. és kir. követségeket, valamint a yokohamai consulatust és a cairói és tengeri főconsulatusokat, hogy a fent jelzett „Austung“ belajstromozott távirati czimeiket szintén közhasználatra engedjék.

Miről az érdekelteket ezuton van szerencsénk értesíteni.

Nagyvárad, 1896. június 9.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Janky József, s. k. Dr. Sarkadi Lajos, s. k. titkár.

Heti krónika.

— **Az ordó.** Ha hiányzik, senki sem veszi észre, na fölteszem, mindenki nagyrebcsül. Nem az ordót bámulja meg a világ, hanem viselőjét, akit egyszerre nagygyá, kiválónak tesz a kis érczdarab. Ha überezhert öltök a kabátom fölé, mely eltakarja rendjelemet, ismét csak oly közönséges ember leszek, mint bárki más; pedig mégis csak magamon hordom az ordót. Egy hivatalnok szeszélyétől fűgg, hogy megkapjam, vagy ne; s mégis nem a hivatalnoknak gratulál a világ, hanem nekem, aki ártatlan vagyok pedig abban, hogy „felsőbb helyen“ kitüntettek. Sajátságos, hogy Mezey Mihálynak nincs érdemkeresztje s őt mégis tisztelik és becsülik. Eddig azt hittem, hogy az ordó csak megerősítése a közönség szeretetének és tisztetének; azt hittem, hogy hivatalos pecsét az, mely ünnepi díszszel ruházza föl a népszerűség diplomáját. De most látom, hogy nem mindig ugy áll a dolog. Vannak esetek, midőn az ordó csinálja a nagy embereket. És bár ordó nagyon sok nagyon még a kinestárban, valamint a nürnbergi gyárakban, de annyi még sincs, hogy elég legyen oly sok nagy ember prepalására, amennyire még Magyarországnak szüksége van. Természetes tehát, hogy az igazán nagy emberekre nem pazarolják a drága érdemrendeket, hanem olyanok számára tartják fenn azokat, kiknek szüksége van rá. Mezey Mihálynak már nincs szüksége ilyesmire. Az ő igazi érdeme az, hogy nem kapott ordót!

* **Szürke ember.** A törvényszéki teremnek is megvannak a maga rendes látogatói, mint a színházaknak. Ha egy-egy nevesebb ügyvéd védi ragyogó eloquentiával a súlyos testi-sértéssel vádolt Onucz Mitrut, megtelnek hallgatósággal a tárgyaló terem széksorai. El hét egyik napján fanyar mulatság várt a publikumra. Dr. Böhm Jenő ügyész vádolt két embert. Oh, beszédéből hiányzott az ékesszólás megragadó varázsa, nem tartott költői epizódokat, melyeknek szépsége elandalítja a hallgatót, nem pózolt, nem gesztikulált, nem mutatta a magával ragadó szónoki tüzet; hanem halk hangon egyszerű szavakkal mondta el vádját. De e szavakból az igazság töretlenül ereje sugárzott ki, és az egyszerű mondatok mögött a logika vas marka igazta le a közönséget. A védő ügyvédek egymásután fejezték ki előismerésüket a szép beszédért, a publikum pedig — ásitozva mondta: Be unalmas, szürke ember!

* **Két újságíró — kilencz párbaj.** A debreczeni törvényszék a napokban fejezte be a vizsgálatot a Debreczenben a múlt év folyamán lefolyt párbajok tárgyában. Összesen 20 párbajt vívtak és ebből kilenczben két újságírónak volt része, akik városunkban is hírlapíróskodtak: Gallovich Jenőnek és az elhunyt Polczner Árpádnak Galovich 6, Polczner Árpád 3 párviallallal van képviselve a listában. A törvényszék vád alá helyezés iránti végzésének Gallovich Jenőre és nagyváradi ellenfeleire vonatkozó része így hangzik:

Szabadlábban levő Gallovich Jenő, (losonczy születésű 23 éves, róm. kath. nőtlen, párviallall vétségeért 8 napi államfogházzal büntetett hírlapíró) a btkv. 298. §-ba ütköző hat rendbeli párviallall vétsége, továbbá a btkv. 298. §, 69. §. 2-ik pontjába ütköző egy rendbeli párviallall vétségebeni részessége miatt, Grebe Henrik, Grazer Károly és Engelbach Adolf ellen, mivel jelenleg is tényleges állományu katonatisztek, ez okból reájuk a polgári bíróság nem illetékes és felelősségre nem vonható, míg azonban ellenfelüket Gallovich Jenő hírlapírót a törvényszék vád alá helyezte.

Kitüntetett nagyváradi kertész. Az időleges kiállítások között egyike volt a legérdekesebbnek a napokban végbe ment virág- és zöldség kiállítás, a melyben a Nagyváradról versenyző váradvelencei kertészeti telep két díjat is nyert. A kiállítás leglátogatottabb része a rózsatárlat volt, hol Magyarország legelső kertészei szállottak nemese versenyre legszebb virágaikkal. A váradvelencei kertészeti telep 400 fajta rózsát állított ki, a melyek közül a Turners Crimson Rambler volt általános figyelem központja. Hatalmas gyönyörű virág, a rózsák-királya ez az alig két éves angol udjomság, melyet a londoni lapok Angolozságot csodájának neveznek. Ilyen rózsát csak Farkas József állított ki és belőle a jury összes tagjai élükön Darányi miniszterrel, sokat rendeltek meg. Kitünt Farkas zöldségkiállítása is, ugy hogy ezért a Tisza László elnökléte alatt működő jury kiállító k érdemével, gyönyörű rózsáért pedig a virág kiállítás juryje millenniumi nagyéremmel tüntette ki.

Tanügy.

Auspitz Adolf jó hírű tan és nevelő-intézete f. évi június hó 22., 23., 24 és 25-én tanhelyiségében — Pável-utca 402. — a következő sorrendben tartja évről-évre vizsgálatait:

- Ázáró vizsgák** június 22., 23., 24. és 25-én a következők szerint tartatnak:
 Június hó 22-én d. e. 8—12-ig az 1. és 2. fosztály.
 Június hó 22-én d. u. 3—7-ig az 1. és 2. leányosztály.
 Június hó 23-án d. e. 8—12-ig a 3. és 4. fosztály.
 Június hó 23-án d. u. 3—7-ig a 3. és 4. leányosztály.
 Június hó 24-én d. e. 8—12-ig az 1. és 2. polgári leányosztály.
 Június hó 24-én d. u. 3—7-ig a 3. és 4. polgári leányosztály.
 Június hó 25-én d. e. 8—12-ig a polgári magánvizsgálat.

A hittan vizsgák megelőzőleg: június hó 21-én foglalkoztatni és pedig délután: 8—9-ig az 1. és 2. fiú; 9—10-ig a 3-ik fiú; 10—12-ig a 4. fosztály; délután 3—4-ig az 1. és 2. leány; 4—5-ig a 2. és 4. leány- és 5—7-ig az 1. 2. 3. 4. polgári leányosztály.

A vizsgálatok bizonyára az idén is olyan nagy sikerrel mennek végbe, mint eddig számos éven át és e régi kitűnő tanintézet újabb elismeréssel fog találkozni úgy a közönség mint a tanügyi férfiak részéről.

Értesítés s meghívás.

Az iparostanoncziskola zárvizsgálatai folyó hó 16-tól 20-ig az alább megjelölt sorrendben s helyeken mindentor est 6—8 óra között foglalkoztatni:

- Június 16-án, kedden a) I. oszt. a reáliskolában vizsgáló elnök: Kovalik János, vizsgáló bizottsági tag: Cser János;
 b) I. oszt. a reáliskolában vizsgáló elnök: Óváry Lajos, vizsgáló bizottsági tag: Kovács Ferecz;
 a) III. oszt. a községi polgári iskolában vizsgáló elnök: Kekus Vidor, vizsgáló bizottsági tag: dr. Váradi Zsigmond;
 b) III. oszt. a községi polgári iskolában vizsgáló elnök: dr. Molnár Imre, vizsgáló bizottsági tag: Hegedűs József;
 c) D. III. oszt. a községi polgári iskolában vizsgáló elnök: K. Nagy Sándor, vizsgáló bizottsági tag: Varga László;
 c) D. III. oszt. a reáliskolában vizsgáló elnök: Stark Gyula, vizsgáló bizottsági tag: Nozák Rudolf;
 Június 17-én, szerdán: Kezdő oszt. a reáliskolában vizsgáló elnök: Bauma Vince, vizsgáló bizottsági tag: Ujvári Vilmos;
 Haladó I. oszt. a reáliskolában vizsgáló elnök: Tar-soly Ferenc, vizsgáló bizottsági tag: Milibák József;
 Haladó II. oszt. a reáliskolában vizsgáló elnök: Oó Mihály, vizsgáló bizottsági tag: Andri-ka Károly;
 C. I. oszt. a reáliskolában vizsgáló elnök: Kovalik János, vizsg. bizottsági tag: Mészáros József;
 D. I. oszt. a reáliskolában vizsgáló elnök: Diósi Soma, vizsgáló bizottsági tag: Weisz Károly.
 Június 19-én, pénteken A., B. I. oszt. a körösparti elemi iskolában vizsgáló elnök: Stark Gyula, vizsgáló bizottsági tag: Mihályi Ferenc;
 C. D. I. oszt. a körösparti elemi iskolában vizsgáló elnök: Guttman József, vizsgáló bizottsági tag: Széles János.
 Június 20-án, szombaton A. II. oszt. vizsgáló elnök: dr. Sarkadi Lajos, a II. B. oszt. Hegyesi Márton; vizsgáló bizottsági tagok: Bertsey György és Guttman József.
 II. C) oszt. vizsgáló bizottsági elnök: Lang József, II. D) oszt. Máthé Lajos; vizsgáló bizottsági tagok: Palkovics Imre és Juszt Sándor.

Mindezenről a vizsgáló bizottság t. tagjai ez uton is értesítetnek, van szerencsém a zárvizsgálatokra való megjelenésre az érdeklődő közönséget, szülőket s iparos mestereket tisztelettel meghívni.
 Nagyváradon, 1896. június hó 6-án.

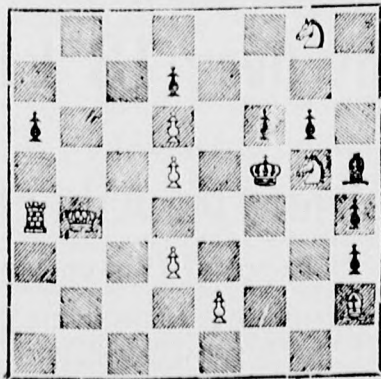
Az iskola igazgatósága.

Heti sakk szemle.

Rovatvezető: **Gesztesi Ödön.**

39. feladvány.

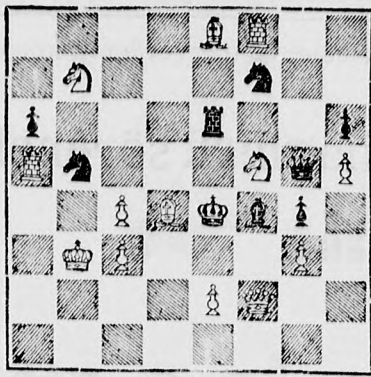
Schuster Zsigmond, Budapest.

Matt a 3-ik lépésre.

40. feladvány.

Bartsch János, Kolozsvár.

Matt a 2-ik lépésre.

Az első magyar levelező sakkversenyéről.

Ezelőtt három esztendővel 1893. nyarán indította meg a »Budapesti Sakkosztó társaság« közlönye a »Budapesti Sakk szemle« távzeneti versenyét. Ez a torna, melyben a játszmákat levelezés útján váltják, Magyarországon e nemben az első próbálkozás és általános érdeklődéssel találkozott sakkistáink körében, a mit legjobban bizonyít az a körülmény, hogy annak idején 19-en jelentkeztek részvételre. A kifizetett díjak a következők: 1. díj 100 korona, 2. díj 50 korona, 3. díj 30 korona. Külön díjak: 20 korona a legjobb eredményért a nyertesek ellen, 10 korona a legsikerültebb játszma nyerőjének.

A verseny már 4-ik éve folyik és még mindig nem ért véget. A 19 versenyző közül csak 12 folytatja a küzdelmet, 7-en időközben visszaléptek. Ezen sajnos jelenség okát abban véljük föltalálni, hogy a torna nem állott kellő ellenőrzés alatt, létének alapja a központi intéző szerv és összetartó kapocs a »Budapesti Sakk szemle« immár másodszor szűnt meg hosszabb időre. Továbbá a vitás esetek és függő kérdések tudomásunk szerint vagy épen nem, vagy csak rengeteg huza-vona után nyertek elintézését.

A magyar sakkgyűnek és olvasóinknak óhajunk szolgálatot tenni, midőn a legutóbb közölt kimutatás és hosszas utána járással beszerzett újabb adatok alapján az első magyar levelező sakkverseny jelenlegi állását a következő táblázaton bemutatjuk:

Végösszeg	Kilépettek		Összesen	Vértés	Sütő	Péchy	Mayer	Maróczy	Kozmata	Konyovits	Konyovits	Konyovits	Konyovits	Konyovits	Konyovits	Konyovits	Konyovits	Konyovits	Konyovits	
	elő	hátr																		
13	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
7	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
1	1	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Tabellánkat technikai okok miatt és környezeti összehasonlítás kedvéért kellett a közölt alakban megszerkeszteni. Tulajdonképpen csak a tényleg még versenyző 12 sakkista egymás közötti állását tartottuk részletesen föltüntetendőnek, a mi az első három hasábjában történt.

A negyedik hasábjában a kilépettek viszonya jut kifejezésre a bennmaradottakkal szemben. A versenyszabályok egyik pontja értelmében a kilépettek összes befejezetlen játszmái elvesztetteknek tekintendők és a tovább mérkőzők javára irandók. Ebben jókora porció igaztalanság van. A negyedik hasábjában az első része a kilépettek ellen tényleg nyeréssel befejezett partiekat, második része a

bevezetetlen de megnyerteknek fölszámított játszmákat tünteti föl. Vannak a kik hét partiet kaptak fáradság nélkül — jóformán ingyen — ezek jól jártak. Vannak pl. Mayer és Charousek, akik már több játszmát befejeztek a kilépettek ellen s így jóval több munkát végeztek a többinél — s kevesebbet kaptak potyán — ezek határozottan rosszul jártak. Szabály, mely alkalmazásában ilyen eltérő eredményre vezet, nem lehet helyes.

A negyedik hasábjában két felének összege általában 7 egység, mivel 7 kilépett, van; ahol valami hiányzik, ott a versenyző veszített a kilépettek javára.

Az utolsó rovat a végösszeget adja a tényleg megnyert és fölszámított pont-ok összesítését.

Kiegészítésként megemlítjük még a visszalépettek pozícióját (egy némelyike több egységet bír fölmutatni, mint az utolsó versenyzők) a torna abbahagyásának időrendjében: Fellner 0, Kelemen 1, Korchmáros 2, Gesztesi 4, Kanyurszky 6, Niedermann 7 1/2, Bródy 5.

A verseny mostani állása szerint Charousek áll legelől, valószínű azonban, hogy Maróczy utóéri, de még akkor is a pártatlan igazság mérlege mintha Charousek részére billenne, tekintve végzett munkáját, mert eddig is Maróczy 9 tényleg megjátszott egységével szemben 11 1/2-et tud fölmutatni.

A harmadik díjra Exner pályázik, de úgy látjuk, hogy Csipkés vagy Vértés még nagyon vitássá tehetik a dolgot.

Érdeklünk várjuk a verseny végét. További adatok beküldését jelen tabella kiegészítése céljából kérjük.

Huszár.

Megfejtések.

33. feladvány Spóner Andortól,

1. B f2—e2.

34. feladvány Huszár A.-tól.

1. H d5—f4, H d6+ 2. V d6 :+ K d6 : 3. F b8+ matt.

1. . . . H f6+ 2. V f6 :+, K f6 : 3. F d4+ matt.

1. . . . e3—e2, 2. F b8+ stb.

Sakk hírek.

Mai számunkban beszámolunk az első magyar levelező verseny jelenlegi állásáról. Ugy hisszük örömet szerzünk olvasóinknak, ha a hosszas utánjárás s fáradság által beszerzett adatokat a sakkosztó közönség elé tárjuk s reméljük az anyag célszerű feldolgozása s a verseny hírének bemutatása, — melyet Huszár ur nagy körültekintéssel szerkesztett meg — olvasóink osztatlan tetszésével fog találkozni.

Rottenberg ur Nagybecskerekén és rovatunk egyik hírszerzője Vekey Mariska kisasszony (Budapest) távzeneti játszmát váltanak. Aljuk e kis hírt azon megjegyzéssel, hogy ez is biztató jele a sakkosztó fejlődésének nálunk, ha már hölgyek is játszanak, pláne férfi-partnerrel levelezés útján.

A »Café de la Régence« (Páris) ez idei mesterversenyén az első díjat Janowski, a 2-ikát Götz, a 3-ikát Arnous de Rivière nyerte meg.

Helyreigazítás. Mult számunkban 37. sz. hibásan közöltetett a mennyiben a sötét gyalog nem e5-ön, hanem e6-on áll.

Biharmegyei vásárnaptár.

Heti vásárok.

Álmosd, szerdán.	M.-Cseke, szerdán.
Báránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Beél, szerdán.	Miske, csütörtök.
Beienyes, csütörtök.	N.-Bajom, pénteken.
B.-Ujfalu, csütörtök.	N.-Bárd, hétfőn.
B.-Füspöki.	N.-Leta, csütörtökön.
B.-Böszörmény, csütörtök.	N.-Szalonta, pénteken.
Cseffa, csütörtök.	N.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, csütörtök.	Ókrős, kedd.
Diószeg, szerda.	Pikent, szerda.
Écsd, csütörtök.	Sarkad, csütörtök.
Ermihályfalva, csütörtök.	Szatard, szerda.
Feketető, hétfő.	Szent-Jobb, hétfő.
Felgyháza, csütörtök.	Székelyhid, péntek.
Hajdu-ágos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczida, szerdán.	Tenkő, hétfőn.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfőn.	Torda, hétfő.
Komádi, péntek.	Zsáka, szerda.
Kötegyán, hétfőn.	Vaskőh, szombat.

Felölts szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**
 Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Pilseni részvény serfözde főraktára Nagyváradon.

Van szerencsénk Nagyvárad város és Biharmegye nagyérdemű közön-
ségét értesíteni, hogy a

Pilseni részvény serfözde világhírű sörének

főraktárát

átvettük s azt a

„R ó z s a b o k o r“

czimű Pilseni sörcsarnokbau

poharanként árusítjuk.

Ugyanott főraktárunkból naponta frissen lefejtett palaczk sört már
10 üveg vételnél díjmentesen házhoz szállítunk s vidéki megrendeléseket
pontosan eszközölünk. Palaczk söreink a főraktáron kívül minden nagyobb
fűszerkereskedésben, azonkívül a Csarnok, Lloyd és Korona kávéházakban
kaphatók.

A n. é. közönség b, figyelmét felhívjuk e világhírű sör megízlelé-
sére s maradunk

teljes tisztelettel:

HILLINGER LIPÓT és FIA,

a Pilseni részvény serfözde főraktára.

Pilseni részvény serfözde főraktára Nagyváradon.

Pilseni részvény serfözde főraktára Nagyváradon.

Pilseni részvény serfözde főraktára Nagyváradon.

EZÜST SZILÁGYI GÉZA EZÜST
ÉREM ÉREM

mű-órás, látszerész és ékszerész

Nagyvárad, Kossuth (Sas)-utca 2. szám.

Olcso bevasárlási forrás!

Mindenféle

zseb-, fali-, álló- és
ébresztő-órák,

valamint

arany és ezüst ékszerek,
szemüvegek

és színházi látesövek.

Óra-javitások elvállaltatnak s azok pontosan s jól
készítetnek.

Ugy az eladott, mint javított órák rendes és
jól járásukért kezesség vállalatik.

É r t e s i t é s

a **Borszéki borviz kutkezelőségétől.**

Van szerencsénk a m. t. közönség szives értésére hozni, hogy a borszéki
viz egyedüli főraktárát Biharmegye és Nagyvárad város területére

K á d á r é s K i s s

czégnek adtuk át, miről tudomást venni és borvizünket továbbá is pártfogásában
részesíteni kegyeskedjék.

A borszéki borviz kapható minden fűszer- és ásványviz-kereskedésben, vala-
mint az összes vendéglőkben és éttermekben.

Kiváló tisztelettel

Lázár és Verzár,

a borszéki borviz kutkezelősége.

Tisztelettel jelentjük, miszerint a legujabb divatu

Tavaszi-nyári női ruha-szövetek és selyem kelmék,

jól mosható

Creton-, Toile-, Satin-, Zephir és ruhavásznak

már megérkeztek, ugyszintén

U j d o n s á g o k

napernyőkben, virágokban és pipere-czikkekben,

továbbá

férfi nyakkendők, férfi-ingek, selyem, satin és creppe-szövetből,

melyeket tisztelt vevőink és a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlunk.

Kiváló tisztelettel

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

Nagyvárad, Szent László-tér.

Nyomatott Laszky Ármin könyvnyomdájában Nagyváradon.

Öltönyök 24 óra alatt készítettnek!

Uj! Korszerű férfi-szabó-üzlet! Uj!

Kossuth Lajos-utczán (Mezey-ház.)

B A U M J. S.

NAGYVÁRAD

czég alatt folyó évi május hó elsején férfi-
szabó üzletet nyitottam.

Tizenhét év e szakmába vágó ta-
paszlatom feljogosít azon reményre, hogy
t. ismerőseim, barátaim és a mélyen tisztelt
közönség pártfogására számithatok. A leg-
divatosabb és legkitünőbb szöveteket tartom
raktáron. Kitünő szabásért és gyors, jutá-
nyos kiszolgálásért kezeskedik e téren is-
mert nevem.

Kiváló tisztelettel

B A U M J. S.

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Kossuth-utca (Mezey-ház.)

Legjobb

bajor-féle sör

sötét és világos minőségben

márczius 15-től kezdve

nagy üveg 13 krért

kapható:

Steiner M. Albert-nél

N.-Piacz-tér (Knapp-ház.)

Vidéki megrendelések az adó leszámítása mellett gyor-
san és pontosan eszközöltenek.